

sikkerhed, afsløres desværre et par unøjagtigheder i transskriptionen. I selveste skriftprøven på side 158 skal der stå »forbemældte« i stedet for »forbemeldte«; og side 190 er teksten i citationstegn kun en fri gendigtning af det originale fæstebrevs ordlyd.

Afslutningsvis må Knud Prange dog komplimenteres for sin vellykkede lokalhistoriske håndbog, som nok skal finde mange tilfredse brugere. At behovet for moderne generelle introduktioner er til stede, ses af de mange henvisninger, som stadig er nødvendige til for eksempel *Håndbog for danske lokalhistorikere* og Helle Linde & Anker Olsen: *Manuskripter i danske samlinger* (1968). Knud Prange har med sin bog formået at nå sin målsætning. Værket vil kunne hjælpe mange amatører i gang – og give mange faghistorikere ny inspiration.

Erik Gøbel

ANDERS LINDE-LAURSEN: Hugo Matthiessens kulturhistorie. Belysninger og baggrunde. Forlaget Hikuin (I serien: Hugo Matthiessens Danmark). Højbjerg 1989. ISBN 87-87270-33-1.

Kulturhistorikeren og museumsmanden Hugo Matthiessen fødtes i Fredericia i 1881 og døde i København i 1957. Han blev magister i historie 1906. Fra 1910 til 1949 var han ansat ved Nationalmuseets 2. afdeling. Han var en meget flittig og dygtig museumsmand, afholdt af sine kolleger, men han var også på mange måder en original og særpræget personlighed og dette sidste har nok til en vis grad påvirket hans eftermæle. I de senere år er hans reelle og alsidige indsats som kulturhistoriker imidlertid blevet genstand for en stadig større interesse. I 1979 skrev en af hans yngre kolleger, Hans Stiesdal, en levende og charmerende skildring af arbejdet sammen med Hugo Matthiessen. Tre år senere udarbejdedes en oversigt over hans forfatterskab og i 1987 gik den energiske redaktør af skriftserien »Hikuin«, Jens Velle, ved en publikation af H. M.'s fotografier fra Viborg, i gang med den ambitiøse plan efterhånden at få udgivet alle hans fremragende fotos fra hele landet, optagne i årene 1913-22.

Denne vågnende interesse for H. M.'s indsats fik i 1986 Universitetet til at udskrive en prisopgave med titlen »Hugo Matthiessen som kulturhistoriker«. Opgaven besvarede af Anders Linde-Laursen og besvarelsen foreligger nu trykt som en smukt tilrettelagt og vel illustreret bog på 156 sider.

Bogen indledes med en præsentation af personen Hugo Matthiessen, hans fødsel og opvækst i Fredericia, hans familie, uddannelse, ægteskab og senere livsforløb til hans afsked fra Nationalmuseet i 1950 og hans død i 1957. Derpå følger i ni korte underafsnit på ialt 41 sider en omhyggelig gennemgang af hans kulturhistoriske arbejder. Denne del bringer en overskuelig, vel dokumenteret og grundig gennemgang af H. M.'s virke med den absolutte hovedvægt på hans skriftlige arbejder.

Bogens næste 48 sider består af den egentlige behandling af H. M.'s arbejder, fordelt over 5 kapitler og der sluttes med meget fyldige noter (26 sider), kilde- og litteraturoversigt samt en fortegnelse over H. M.'s egne skriftlige arbejder. Bogen er meget velillustreret med et smukt udvalg af H. M.'s egne fotografier, suppleret med velvalgte og morsomme billeder omkring H. M.'s liv.

Det første af anden dels 5 kapitler søger under overskriften »Forskydninger« at fastslå de ændringer, der i årenes løb sket i H. M.'s kulturhistoriske interesser og videnskabelige arbejde. Det konkluderes, at den væsentligste, samlede ændring fandt sted omkring i årene 1930, men det lykkes ikke at give en forklaring på, at et større skifte skete netop da.

Det følgende afsnit »Kaos og orden« er bogens længste. Her forsøger forf. at indpasse H. M.'s arbejde i en overordnet ramme, selvom det ærligt fastslås (s. 73), at H. M. »aldrig for sine læsere klargør de tanker, der ligger bag hans studier«. Der er her dygtigt gennemførte analyser, men materialet forekommer dog ofte for spinkelt at bære de noget bastante konklusioner. Den foreliggende viden om H. M.'s intentioner er nok for usikker til at kunne udfylde den ret håndfast lagte ramme. De summariske opremsninger af mulige inspirationskilder giver heller ikke større konkret klarhed over grundlaget for H. M.'s arbejde. Selvom man altså ikke altid er lige overbevist, er bogens sidste afsnit dog blevet spændende læsning.

Bogen om Hugo Matthiessen er blevet en god gennemgang af en usædvanlig kulturhistorikers liv og virke. Den vil være en uundværlig introduktion til de enkelte bind om hans fotografier, og er samtidig et værdifuldt bidrag til forståelsen af en særpræget forskers arbejde med dansk kulturhistorie. Samtidig kan bogen forhåbentlig inspirere mange til påny at læse H. M.'s værker.

Jørgen Slettebo

Sønderjyske Årbøger 1989, Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland ved Knud Fanø og Lars N. Henningsen, 607 s.

Sønderjyske Årbøger fejrer hundredåret med en stor mønstring. Det tager sin tid at gennempløje de mange sider, men belønningerne falder tæt i form af indsigt og udblik. Først og fremmest rummer bindet en række artikler spredt i tid og emnevalg. Årbøgernes egen historie får til indledning ord og tanker med på vejen, hvorefter rækken følger fra forhistorien til nyeste tid. Det giver ikke meget mening af remse denne snes titler op, men man kan da meddele et par iagttagelser. Enhver forudfattet mening om Sønderjyske Årbøger som et i snæver forstand lokalhistorisk tidsskrift bliver hurtigt korrigeret. Af gode grunde kan et handelshistorisk emne ikke strejfses, uden at Flensborg kommer ind i billedet. Man bevæger sig ubesværet på tværs af den nuværende grænse, hvorimod det nok er noget af et tilfælde, at en svensk baggrund er fælles for de to erindringsartikler fra grænseegnen – en charmerende genre, som mere stivbenede fagtidsskrifter godt man misunde »årbøgerne«. Den afsluttende artikel af Inge Adriansen og Henrik Fangel om »Lokalhistorisk arbejde i Sønderjylland 1889-1989« må fremhæves, fordi den egentlig burde være obligatorisk læsning for alle, der i arkiv-, museums- eller foreningsregi som fagmand eller fritidshistoriker arbejder med en eller anden lokalitet som udgangspunkt. Samtlige kategorier af rollehavende er behandlet i den 120 sider lange artikel, som får sat mangt og meget på plads, når det gælder udviklingen over de hundrede år – ikke mindst de seneste årtiers græsrodsinitiativer, som har givet »overbygningsforeningerne« problemer med identiteten.